

собою і над відносинами з дитиною. Також бачиться корисною робота з пошуку і визнання тих джерел допомоги, які на даний момент вже є у жінки – розширена сім'я або оточення, що також впливає на її сімейну та життєву ситуацію.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеенко Т.В., Судакова Ю.В. Исследование жизненной удовлетворенности одиноких матерей // Наука России: цели и задачи, сборник науч. трудов по материалам международной науч. конф. 2017. С. 40-44.
2. Діти, жінки та сім'я в Україні: Стат. збірник. К.: Державна служба статистики України, 2016. 330 с.
3. Кочеткова Т. Н. Характер відносин батьків до дітей у повній і неповній сім'ї // Перспективи науки. 2015. №8 71). С. 24-28.
4. Bianchi, S. M., & Milkie, M. A. (2010). Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of Marriage and Family*, 72, 705-725.
5. Demuth, S., & Brown, S. L. (2004). Family structure, family processes, and adolescent delinquency: The significance of parental absence versus parental gender. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 41, 58-81.
6. Han, W. J., Miller, D. P., & Waldfogel, J. (2010). Parental work schedules and adolescent risky behaviors. *Developmental Psychology*, 46, 1245-1267.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент Замашкіна О.Д.

УДК 159.99:37.026

*Людмила Прокоф'єва
(Ізмаїл)*

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНЦІЯ ВИКЛАДАЧА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ГАЛУЗІ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті розглядаються різні підходи і прийоми використання комп'ютерних технологій у навчанні англійської мови. Відзначається, що сучасна сфера комп'ютерних технологій передбачає формування нових компетенцій викладачів, висуває нові вимоги до професії викладача англійської мови. Особлива увага приділяється створенню спеціальних електронних освітніх технологій з англійської мови.

Ключові слова: англійська мова, Інтернет, комп'ютерні технології, віртуальне освітнє середовище.

The article deals with different approaches and techniques of using computer technology in teaching English. It is noted that the modern sphere of computer technologies involves the formation of new competencies of teachers, introduces new requirements for the profession of English language teacher. Particular attention is paid to the creation of special electronic educational technologies in English.

Key words: English language, Internet, language teaching, virtual learning environment.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) швидко розвиваються. Те, що здавалося, майже неможливим ще років десять-п'ятнадцять тому, стає повсякденним явищем. Це стосується перш за все поширення Інтернету і пов'язаних з ним комунікаційних технологій (блоги, електронна пошта, форуми, соціальні сервіси та ін.), засобів організації інформації, побудованих на технології Веб2.0 (це так звані вікі-технології, засоби зберігання відео- і фото-інформації, наприклад, youtube та ін.).

Всі ці нові види комп'ютерних технологій починають розглядатися методистами в лінгводидактичному аспекті. Так, в роботах останнього часу [1; 3; 4 та ін.] досліджуються можливості використання соціальних мереж, блогів (Інтернет-щоденників), тривимірного простору в навчанні іноземних мов. За допомогою Інтернету можна ефективно здійснювати навчання різним видам іншомовної мовленнєвої діяльності – письма, читання, говоріння, аудіювання. Зацікавленість в іноземній мові учнів легко підтримується доступом до постійно змінюваних джерел навчальної інформації.

Зміст навчальної інформації в Інтернеті реалізується за допомогою гіпертекстового підходу, що дає можливість вивчати матеріал в будь-якому порядку, на різних рівнях володіння іноземною мовою, а інтерактивний режим, який є невід'ємною рисою Інтернету, перетворює процес навчання в спільну діяльність студента і викладача.

Аналіз досліджень сучасних вчених [3; 4; 5 та ін.] дозволяє нам стверджувати, що з точки зору викладання мови Інтернет може розглядатися одночасно як середовище навчання (інтерактивні завдання на навчальних сайтах, електронний підручник, дистанційне навчання), як джерело самих різних за якістю, типом і формою навчальних матеріалів (тексти для читання, відеозаписи, подкасти), як засіб створення нових навчальних матеріалів за допомогою програмних оболонок і інструментів (так звані авторські програми-оболонки), як засіб організації міжкультурної комунікації з носіями мови.

В даний час істотно змінилися вимоги до професії викладача іноземної мови в зв'язку із збільшеним інтересом до вивчення іноземних мов, інноваціями в теорії і практиці навчання та ін. Модифікуються, на наш погляд, самі уявлення про функції викладача на ринку праці в цілому. Фахівці справедливо підкреслюють, що для сучасної мовної освіти характерна міждисциплінарна інтеграція, багаторівневність, варіативність, орієнтація на міжкультурний аспект оволодіння мовою, важливість використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [1, с. 187].

Сучасні методологічні підходи до взаємодії в процесі навчання характеризуються зміною ролі викладача, зміщенням центру в системі навчання з викладача на учня (learnert-centered approach), що відбивається в розробці відповідних методичних моделей навчання [5, с. 3].

У такій ситуації як ніколи назріла потреба об'єднання зусиль, створення умов для обміну досвідом та розширення професійного кругозору викладачів-практиків. Важливу роль в цьому процесі можуть зіграти різні форми підвищення кваліфікації і професійної перепідготовки викладачів.

З огляду на розвиток світового освітнього простору, мобільність міжнародного ринку праці, процеси міжнародної глобалізації та інтеграції, необхідно виробляти загальні критерії підготовки фахівця, оцінки рівня його кваліфікації шляхом різних показників (дескрипторів) – досвід роботи, знання мови, участь в курсах підвищення кваліфікації та семінарах, участь в навчальних і наукових проектах, публікації, використання ІКТ та ін.

Як відомо, активне впровадження загальноєвропейської системи рівнів володіння іноземною мовою, використання європейського мовного портфеля з іноземної мови зробило, безсумнівно, великий позитивний вплив на теорію і практику викладання іноземних мов [3, с. 194].

Важливим напрямком організації професійного зростання викладача іноземної мови є створення загальноєвропейських стандартних процедур і документів для оцінки ефективності діяльності викладача іноземної мови. В рамках діяльності комісії Євросоюзу по багатомовності «European Commission. Multilingualism» (див. Сайт <http://ec.europa.eu/education/languages/language>) розробляється проект опису загальноєвропейських професійних вимог до викладача іноземної мови (European Profile for Language Teacher Education. A Frame of Reference). Цей проект стосується опису і вимог до професійних умінь і знань викладача іноземної мови та створений за аналогією з проектом «Загальноєвропейські компетенції володіння іноземними мовами».

Проект описує різні рівні діяльності і професійного зростання викладача іноземної мови в залежності від його освіти, володіння мовою викладання, досвіду роботи, науково-дослідницької діяльності. У ньому виділяються такі критерії оцінки, як компетенції, цінності, знання і вміння.

Нові цікаві матеріали по оцінці роботи викладача іноземної мови можна також знайти на сайті Європейської асоціації навчальних закладів, які підвищують кваліфікацію викладачів мов (The European Association for quality Language service (<http://www.eaquals.org/page.asp?p=2539>)) [1, с. 36].

Аналіз даних документів дозволяє нам стверджувати, що важливою складовою частиною процесу професійного розвитку викладача і оцінки його досягнення є портфель викладача іноземної мови.

Під портфелем викладача розуміється колекція документів і робіт, які демонструє рівень професійної підготовленості викладача і його досягнення. Деякі державні навчальні заклади вже успішно впроваджують ідею створення професійного портфеля викладача іноземної мови в практику підготовки майбутніх викладачів. Компонентами портфеля є документація і свідоцтва накопиченого досвіду.

У практиці педагогічної діяльності розрізняють такі види професійних портфелів: 1) портфель розвитку (process) – збирається в процесі роботи або навчання для демонстрації та оцінки досвіду роботи; 2) звітний портфель (product) свідоцтво про досягнення будь-якого результату, підведенні підсумків при завершенні роботи над проектом, навчальними матеріалами; 3) демонстраційний портфель (show-case) -збори, колекція кращих робіт викладача (публікації, проекти, матеріали до уроків).

Важливим кроком на шляху до вдосконалення процесу інформатизації сучасної мовної освіти в парадигмі компетентнісного підходу є впровадження електронного мовного портфеля і електронного мережевого професійного портфоліо майбутнього вчителя іноземних мов як системи моніторингу та оцінювання рівня розвитку його лінгводидактичної компетентності.

У науково-методичній літературі зазначається значний інтерес до використання комп'ютерних технологій у навчанні мовам, розглядаються різні типи електронних освітніх ресурсів і засобів. Все це дозволяє вже практично вирішувати проблеми створення спеціального електронного (віртуального) освітнього простору для тих, хто вивчає англійську мову. Дана проблема розглядається в сучасних дослідженнях [2; 3; 4 та ін.], тому як її вирішення повинно допомогти скоординувати діяльність викладачів багатьох країн.

Цей віртуальний простір включає: спеціалізовані портали і ресурси з англійської мови, кількість яких постійно зростає (наприклад, «Liugo» – портал для вивчення англійської онлайн: граматики, текст праворуч); дистанційні курси для студентів, які вивчають англійську мову, і для викладачів, що підвищують свою кваліфікацію; веб-сторінки освітніх установ з навчальними та методичними матеріалами; бази даних текстів і навчальних ресурсів, електронні бібліотеки та енциклопедії, електронні словники; різного роду віртуальні спільноти, в яких обговорюються проблеми вивчення і викладання англійської мови; збори звукових, фото-і відеофайлів з певної тематики, що завантажуються з Інтернету (наприклад, youtube); різні засоби комунікації (наприклад, Скайп).

Необхідно підкреслити, що кожен із зазначених вище компонентів середовища має свої технологічні та змістовні особливості. У зв'язку з вище означеними новими можливостями комп'ютерних технологій змінюється і саме поняття професійної компетенції викладача англійської мови. На жаль, значна частина викладачів, в тому числі і викладачів англійської мови, в повній мірі не володіє вміннями використання всього спектра сучасних комп'ютерних технологій.

Спостерігається певний розрив між знаннями і вміннями студентів і викладачів, хоча знання і використання сучасних інформаційних технологій є одним з важливих елементів професійної компетенції викладача мови.

Сучасна комп'ютерна компетентність викладача англійської мови, з нашої точки зору, включає, наприклад: активне користування електронною поштою та іншими засобами комунікації; вміння знаходити потрібну інформацію в Інтернеті за допомогою різного роду інформаційно-пошукових систем; створення навчальних презентацій за допомогою програми PowerPoint; участь в професійному спілкуванні за допомогою блогів, форумів, в тому числі і за допомогою власного блогу; використання сервісів Інтернету для пошуку і розміщення навчальних відео-, фото- і звукових файлів; професійне спілкування в соціальних мережах.

Таким чином, важливим є не тільки процес отримання та використання в навчальному процесі інформації, але і формування навчальної та професійної комунікації. Комп'ютерно-опосередкована комунікація руйнує звичне сприйняття простору і часу, звільняє від стримуючих факторів місця і часу. Жодна з попередніх телекомунікаційних систем не могла виконувати таких функцій.

Освоєння комп'ютерно-опосередкованої комунікації розглядається не тільки в руслі процесів комп'ютеризації та інформатизації освіти, розвитку єдиного освітнього інформаційного середовища, але і методичних проблем конструювання такого середовища на основі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), процесів адаптації традиційного педагогічної взаємодії до цієї нової інформаційно-комунікаційному середовищі (Е.С. Полат, І.В. Роберт, А.Ю. Уваров і ін.).

У науково-методичній літературі [1; 3; 4; 5 та ін.] описуються різні проблеми, що заважають ефективному використанню ІКТ в навчальному процесі. Бар'єрами на шляху інформатизації навчальних закладів, розширення використання ІКТ в навчанні є в першу чергу технологічні (інструментальні) причини – відсутність комп'ютерів, недостатнє програмне забезпечення, недостатня компетенція співробітників комп'ютерних лабораторій або центрів, які надають підтримку викладачам.

Необхідно враховувати і проблеми організаційного і психологічного плану – відсутність знань, часу, можливості працювати в комп'ютерних класах, слабка мотивація, в тому числі і матеріальна зацікавленість та ін.).

Таким чином, багато питань, що пов'язані з комп'ютерними технологіями навчання ще чекають свого вирішення. Важливими, на наш погляд, є завдання вписати різні комп'ютерні програми в різні технології навчання, розробити нові системи комп'ютерного текстового контролю, організувати самостійне вивчення мови, розробити єдині підходи до створення електронних матеріалів і ін.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бовтенко М.А. Компьютерная лингводидактика: Учебное пособие. М., 2005. 244 с.
2. Гарцов А.Д. Электронная лингводидактика в системе инновационного языкового образования: дис. д-ра пед.наук. М., 2009. 398 с.
3. Мацюк О. О. Використання інформаційних технологій і програмного забезпечення в підготовці перекладачів до професійної діяльності // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. / редкол. : Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2008. Вип. 52. С. 192–197.
4. Шелест Л. Сучасні мультимедійні технології в навчанні англійської мови // Англійська мова та література. 2011. № 4. С. 5–8.
5. Шклярук Г. О. Інтенсифікація навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій // Англійська мова та література. 2011. № 22–23. С. 2–4.